

Kwartaalblad van het Europese programma LEADER II

LEADER II

magazine

LEADER magazine [janvier-février-mars 1999] - chaussée St-Pierre 260, B-1040 Bruxelles - Bureau de dépôt Bruxelles X

Winter 98-99 nr. 19

**De plattelands-
ontwikkeling
in de informatie-
maatschappij**

Western Isles

Pays de Gâtine

LEADER II

in actie

C O R S I C A

Land : Frankrijk

Verwezenlijkte actie : installatie van "video-loketten" in een geïsoleerde plattelandsomgeving

Kostprijs : 200 000 ECU

EU : 30 000 ECU

Andere overheidsfondsen : 170 000 ECU

"In het kader van zijn beleid ter herovering van het binnenland, heeft onze LEADER-groep bijgedragen tot de installatie in de geïsoleerde gemeente Levie van een 'videoloket' waarmee de burgers op afstand een reeks administratieve formaliteiten kunnen vervullen (burgerlijke stand, kindergeld, arbeidsbemiddeling, enz.). Daarvoor moesten ze voorheen tot vier uur reizen. Dit systeem, een combinatie en telematica en video, biedt ook economische diensten aan de ondernemers, zoals de toegang tot databanken en de mogelijkheid om videoconferenties te organiseren met de consulaire kamers. Nu denkt men aan het installeren van videokiosken in elke micro-regio van het "Île de Beauté."

Paule Pandolfi,
LEADER-verantwoordelijke

M A R S I C A

Land : Italië

Verwezenlijkte actie : oprichting van een Internet-site

Kostprijs : 156 450 ECU

EU : 45 066 ECU

Andere overheidsfondsen : 83 694 ECU

Privé : 27 690 ECU

"De oprichting van de Internet-site 'SITE Gal' is de vrucht van de samenwerking tussen onze LEADER-groep en de verantwoordelijken van het telematicanet Sistemi SITE. Het doel is, het promoten van de menselijke middelen, technieken, enz. die ten dienste staan van de ontwikkeling van dit gedeelte van de Abruzzes, via de real-time toegang tot constant bijgewerkte databanken. Als etalage voor de plaatselijke bedrijven en overheidsinstellingen, is een van de originele kenmerken van SITE Gal dat het is opgebouwd volgens een geografische logica : om het zeer brede informatie-aanbod te raadplegen, klikt men gewoon op de kaarten van de verschillende plaatsen en delen van het territorium. Een experimentele versie van SITE Gal is bereikbaar op het adres www.site.it/galmarsica"

Giuseppe Damico,
voorzitter van de LEADER-groep

A S T R I D L I N D G R E N S H E M B Y G D

Land : Zweden

Verwezenlijkte actie : maken van culturele CD-ROM's

Kostprijs : 36 687 ECU

EU : 5 858 ECU

Andere overheidsfondsen : 13 669 ECU

Privé : 17 160 ECU

"In een door vrouwen geanimeerd telecentrum, steunt onze LEADER-groep het maken van pedagogische CD-ROM's voor kinderen, gewijd aan de geschiedenis van Zweden en gericht op de bijzondere lokale kenmerken. Het is de bedoeling, jobs te creëren vanuit een nieuwe activiteit die gebaseerd is op een vernieuwend product met een hoge culturele waarde. Het project is nu al een succes ; er werden reeds verschillende CD-ROM's geproduceerd en op de markt gebracht. Op termijn moet dit leiden tot het maken en commercialiseren van meertalige CD-ROM's met andere LEADER-groepen."

Jacob Kaell,
LEADER-verantwoordelijke

M O N T A Ñ A D E N A V A R R A

Land : Spanje

Verwezenlijkte actie : telebibliotheek

Kostprijs : 13 437 ECU

EU : 4 406 ECU

Andere overheidsfondsen : 4 969 ECU

Privé : 4 062 ECU

"Onze LEADER-groep ondersteunt een hele reeks acties die gericht zijn op het promoten van het gebruik van telematica om het isolement van de plattelandsbevolking te doorbreken : oprichting van een telecentrum, organisatie van informatica-opleidingen voor verschillende gebruikerscategorieën, enz. Een van deze acties betrof de gemeentelijke bibliotheek van Espinal. Dankzij LEADER, werd hier een Internet-dienst geïnstalleerd (www.ctv.es/USERS/herilib/) waarmee de inwoners van 30 bergdorpjes zijn catalogus kunnen raadplegen, kennis kunnen nemen van nieuwe aankopen en boeken die ze willen lenen kunnen bestellen. De bibliotheecaris zorgt vervolgens voor de levering ervan."

Marta Mañás Larraz,
LEADER-verantwoordelijke voor nieuwe technologieën

Geavanceerde technologieën voor communicatie en plaatselijke ontwikkeling bieden kansen... onder bepaalde voorwaarden 4

Patricia Vendramin en Gérard Valenduc geven een overzicht van het gebruik van de informatie- en communicatietechnologieën, de uitdagingen die zij vormen, vanuit het standpunt van de plaatselijke ontwikkeling.

Internet ten dienste van de ontwikkeling van la Gâtine: de "Gâtinauten" 13

In de LEADER-zone Pays de Gâtine (Poitou-Charentes, Frankrijk), ontstaan virtuele netten die, samen met het zeer dichte web van de lokale solidariteitsnetten, de integratie en de doeltreffendheid van de acties voor plattelandsontwikkeling versterken.

Wanneer telematica het isolement doorbreekt en banen creëert: lokaal leven en globaal werken .. 19

Met haar resolute keuze voor geavanceerde communicatietechnologieën, heeft de LEADER-groep Western Isles, Skye & Lochalsh het creëren van 200 telewerkbanen vergemakkelijkt in de Hebriden, ten noord-westen van Schotland.

In 't kort...

Drie belangrijke punten voor het nieuwe Gemeenschapsinitiatief voor plattelandsontwikkeling

Dr. Franz Fischler, Lid van de Europese Commissie verantwoordelijk voor Landbouw en Plattelandsontwikkeling

Hoewel de Raad nog geen akkoord heeft bereikt over een eindbesluit betreffende de voorstellen van de Agenda 2000, wil ik van deze gelegenheid gebruik maken om in dit LEADER Magazine drie punten te benadrukken die van belang zijn voor ons nieuw Gemeenschapsinitiatief voor plattelandsontwikkeling: de continuïteit van de aanpak, de territoriale dekking en het beheer van het nieuwe Initiatief voor plattelandsontwikkeling.

Continuïteit van de aanpak

Door de voornaamste kenmerken van LEADER II over te nemen en voort te zetten, zorgt het nieuwe Gemeenschapsinitiatief voor de nodige continuïteit van de concepten en methodes. Lokale partnerschappen, de "bottom-up" aanpak en de kans om onze nieuwe ideeën voor plattelandsontwikkeling uit te testen, zijn de voornaamste kenmerken die moeten worden voortgezet.

We hebben een soort kleinschalige "show-case" nodig voor wat we op grotere schaal proberen te bevorderen in de algemene programma's voor plattelandsontwikkeling; daarom moet de nadruk in het nieuwe Initiatief liggen op het ondersteunen van landelijke pilootactiviteiten. Wij willen kwalitatief hoogstaande geïntegreerde strategieën creëren en himee experimenteren voor de ontwikkeling van plattelandsgemeenschappen.

Ook de netwerken van lokale actiegroepen moeten voortgezet en versterkt worden, om zo plattelandsgemeenschappen te inspireren met de ideeën en het enthousiasme van andere plattelandsgebieden. Netwerken zijn ook een noodzakelijke voorwaarde voor de samenwerking op het gebied van planning en uitvoering van gemeenschappelijke projecten. Vaak kan de kritische massa voor een project alleen worden bereikt door samenwerking.

Uitbreiding van territoriale dekking zonder verslapping van de doelmatigheid

Het nieuwe Gemeenschapsinitiatief mag niet worden beperkt tot regio's onder Doelstelling 1 of Doelstelling 2. Het potentieel voor plaatselijke acties en pilootprojecten moet ook worden ondersteund in plattelandsgebieden buiten deze Objectieven.

Daarmee wordt natuurlijk niet bedoeld dat het nieuwe Gemeenschapsinitiatief moet worden uitgesmeerd over het hele Europese platteland, waardoor het nergens meer zijn volle effect zou bereiken. Het nieuwe Initiatief moet gericht worden uitgevoerd, om nieuwe ideeën te bevorderen en de mensen die ze willen uitvoeren aan te moedigen. Er moeten strikte criteria komen om de groepen te selecteren die fondsen moeten krijgen, zodat de gekozen initiatieven verzekerd zijn van een voldoende financiële steun.

Duidelijkheid en doeltreffend beheer

In Agenda 2000 hebben we voorgesteld om elk van de drie nieuwe Gemeenschapsinitiatieven te financieren uit een enkel Fonds. Voor wat de plattelandsontwikkeling betreft, is het het EOGFL-Afdeling Oriëntatie dat zal tussenkomen in plattelandsgebieden. Met een dergelijke, op een enkel fonds gebaseerde aanpak, moet het bereik van het EOGFL worden uitgebreid tot maatregelen die normaal onder de bevoegdheid van het EFRO of het ESF vallen. Hierdoor kan het systeem sterk worden vereenvoudigd.

Gelet op de grote verscheidenheid aan plattelandsgebieden in de Unie en de grote verschillen in de startomstandigheden, moet een beleid voor de ontwikkeling van plattelandsgebieden natuurlijk gebaseerd zijn op het subsidiariteitsprincipe. Dat geldt ook voor het nieuwe Gemeenschapsinitiatief. Subsidiariteit betekent echter ook dat de taken duidelijk omschreven moeten zijn en dat de mensen op elk niveau moeten bereid zijn om hun verantwoordelijkheid op te nemen. Zo zou, bij voorbeeld, de selectie van lokale actiegroepen onder de verantwoordelijkheid van de Lidstaten moeten vallen, binnen de overeengekomen criteria en, om een trage start te voorkomen, binnen een gemeenschappelijke selectietermijn.

Plattelandsgebieden hebben veel te bieden. Door ons landelijk ontwikkelingsbeleid te herstructureren, willen we het meer op een lijn brengen met beleidsmaatregelen voor marktmanagement en willen we meer flexibiliteit, meer subsidiariteit en een veel eenvoudiger werkwijze voor de Lidstaten en de regio's invoeren. We willen nog meer de nadruk op het milieu leggen en, bovenal, een vol te houden ontwikkeling in alle plattelandsgebieden van de Gemeenschap promoten, zodat zowel de mensen die in deze gebieden leven als de stedelijke bevolking zullen kunnen genieten van de bijzondere troeven waarover plattelandsgebieden beschikken. <

Brussel, 27 oktober 1998.

De geavanceerde technologieën voor communicatie en kansen... onder bepaalde v

DOOR PATRICIA VENDRAMIN
EN GÉRARD VALENDUC [*]

Met het Internet, multimedia, mobiele telefonie en software voor groepswerk, heeft de "informatiemaatschappij" na de steden nu ook het platteland veroverd. Werken en leren op afstand, de "elektronische handel" in toerisme, lokale producten, enz. zijn allemaal nieuwe vormen van activiteiten waarmee bepaalde LEADER-zones experimenteren. Patricia Vendramin en Gérard Valenduc geven een overzicht van het gebruik van de informatie- en communicatietechnologieën, de uitdagingen die zij vormen, de mogelijkheden die zij bieden, maar ook van hun grenzen, vanuit het standpunt van de plaatselijke ontwikkeling.

n plaatselijke ontwikkeling bieden voorwaarden

Gezien vanuit een kleine regio, hebben de informatie- en communicatietechnologieën schijnbaar iets paradoxaals. Enerzijds roepen ze beelden op van de mondialisering van de economie, de internationalisering van de markten, de organisatie van de netwerken op wereldschaal en andere zware tendenzen waarop men moeilijk greep schijnt te krijgen. Anderzijds, lijkt hun belang voor de plaatselijke ontwikkeling evident, aangezien het hier gaat om de omvorming van de industrieën en diensten, en om de toekomst van de arbeid en de tewerkstelling. Bovendien is het op lokaal niveau dat de concrete beleidsdaden betreffende de "informatiemaatschappij" moeten worden uitgevoerd, of het nu gaat om infrastructuur, onderzoek, hulp aan bedrijven, promotie van werkgelegenheid, organisatie van beroepsopleidingen of communicatiebeleid.

Een nieuw technologisch gegeven, beheerst door de communicatie

De meeste van de recente technologische ontwikkelingen op het gebied van de informatica en de telecommunicatie, zoals Internet, de mobiele telefonie van het type GSM, multimedia, leggen de nadruk op de communicatie: onze economieën berusten voortaan op netwerken voor communicatie en uitwisseling op afstand. Deze prioriteit voor de communicatie onderscheidt de huidige golf van informatietechnologieën van die van de jaren 80, waarin het gebruik van de informatica meer gericht was op het automatiseren van uitvoerende taken: robotica, computergesteund concept en fabricage, databanken, tekstverwerking, gegevensoverdracht, enz.

Welke zijn de belangrijke technologische vernieuwingen in de nieuwe systemen voor communicatie en uitwisseling op afstand tussen personen en organisaties?

Vele van deze vernieuwingen zijn algemeen bekend: de mobiele telecommunicatie heeft onze levenswijze grondig gewijzigd sinds de komst van de GSM, het Internet is al lang niet meer het exclusieve speelterrein van universitaire onderzoekers, draagbare computers worden gemeengoed in bepaalde functies (commerciële dienst, maintenance, enz.) en multimediatoepassingen worden steeds meer gebruikt. Ook andere, minder bij het grote publiek bekende technologische ontwikkelingen hebben de organisatiesystemen van de bedrijven gewijzigd. Denk maar aan de programma's voor teamwerk ("groupware") en voor het beheer van de takenstroom ("workflow"), die het gemeenschappelijk organiseren en uitvoeren van activiteiten vergemakkelijken, interne netwerken binnen de bedrijven (Intranet), of nog de computergeïntegreerde telefonie, zoals ze bijvoorbeeld in de oproepcentrales wordt gebruikt.

[*] Patricia Vendramin en Gérard Valenduc leiden de onderzoekscel arbeid en technologie op de Fondation Travail-Université, een Belgisch instituut gespecialiseerd in de relaties tussen universiteit en arbeidswereld. Zij hebben talrijke werken geschreven of bijdragen geleverd voor talrijke werken over de informatiemaatschappij, met name voor rekening van de Algemene Directie XII van de Europese commissie.

Contact: Fondation Travail-Université, Rue de l'Arsenal 5, B-5000 Namen.

Tel: +32 81 725 122 - Fax +32 81 725 128

E-mail: pvendramin@compuserve.com

Geïnformateerde school in de LEADER-zone Pays d'Auge [Frankrijk]

Uit deze nieuwe technologieën ontstaan ook een groot aantal nieuwe diensten (telediensten) en nieuwe vormen van arbeid (telewerk), die in steeds meer private en openbare sectoren en bedrijven worden toegepast. Deze recente ontwikkelingen kunnen misschien nieuwe perspectieven openen voor het creëren van activiteiten op lokaal niveau, maar ze kunnen zeker een andere richting geven aan het communicatie- en ontsluitingsbeleid.

Een impuls voor de externe communicatie

De ontwikkeling van het Internet en de multimedietoepassingen hebben een nieuwe impuls gegeven aan de externe communicatie van de economische en sociale agenten : niet alleen de bedrijven en de overheid zijn hierbij betrokken, maar ook de associatieve, educatieve en culturele wereld.

Drie aspecten van de externe communicatie worden versterkt ; deze zijn nu reeds binnen het bereik van de kleine en middelgrote ondernemingen of de lokale entiteiten. Het eerste, en niet het minste, betreft de publiciteit, het merk-imago, het informeren van de klanten of leveranciers van een bedrijf; of nog, de toeristische informatie, de valorisering van het plaatselijke patrimonium, de promotie van plattelandsactiviteiten. Het tweede aspect raakt aan de werking zelf van de ondernemingen en de lokale collectiviteiten : de relaties met de partners, de leveranciers, de klanten worden steeds meer interactief, in real-time, ongeacht de onderlinge afstand. Dit heeft grote gevolgen voor de flexibiliteit en de aanpassing. Het laatste aspect, ten slotte, betreft de ontwikkeling van on-line diensten die toegankelijk zijn voor het grote publiek.

Maar de aansluiting op wereldwijde netwerken maakt dat men zichzelf kan bekend maken, zijn diensten kan laten kennen en verspreiden en informatie kan opvragen. Ze

maakt ook de toegang mogelijk tot middelen die niet lokaal beschikbaar zijn, zowel op het gebied van diensten aan bedrijven of aan de bevolking, als op bijvoorbeeld gezondheids- of opleidingsgebied. Tegelijk kan ze lokale middelen valoriseren op een grotere markt of bij een meer uitgebreid publiek.

Anderzijds bieden Internet en multimedia aan talrijke niet-commerciële organisaties, met name culturele of educatieve verenigingen, nieuwe mogelijkheden voor de verspreiding van informatie, voor communicatie met het publiek, of voor de diversificatie van hun educatieve of culturele "producten". In dat geval worden de netwerken vooral beschouwd als nieuwe media, eerder dan als werktuigen of instrumenten voor organisatorische veranderingen.

De ontwikkeling van de telediensten

Het belang van de geavanceerde communicatietechnologieën voor een afgelegen regio of zone ligt ook in het ontwikkelen van nieuwe activiteiten. Een van de verschillende vormen van telewerk waaraan dan kan worden gedacht, zijn de telediensten. Steeds meer dienstenactiviteiten verlopen via de telefoon, d.w.z. dat de "oog-in-oog" relatie wordt vervangen of aangevuld door een telefoongesprek. Bepaalde bedrijven hebben zich gespecialiseerd in de productie en organisatie van dit type diensten, op alle mogelijke gebieden, zoals het bank- en verzekeringswezen, reizen en toerisme, onderhoud en naverkoopdienst, immobiliën, direct marketing, vrijetijdspromotie, enz. Deze diensten worden gekenmerkt door het feit dat ze volledig mobiel zijn, d.w.z. dat ze kunnen worden geleverd van op eender welke plaats, voor zover de technologische basisinfrastructuur afdoende is en dat de professionele kwaliteiten beschikbaar zijn.

“Invoering van ICT in Longford”

Monica O'Malley [LEADER Longford, Ierland]

Reeds sinds Keltische tijden is het graafschap Longford (30 296 inwoners) een belangrijk kruispunt in Ierland; drie grote nationale wegenassen kruisen elkaar hier. Toch heeft Longford geen grote industriële onderneming of instelling voor hoger onderwijs die kunnen dienen als hefboom voor de verspreiding op grote schaal van de informatie- en communicatietechnologie (ICT).

De demografische aftakeling van het territorium, zijn gebrek aan uitrustingsniveau en de inkrimping van de overheidsdiensten verklaren grotendeels waarom zo weinig wordt geïnvesteerd in deze zone. Nadat talrijke lokale actoren tot dezelfde conclusie waren gekomen, werd reeds in het begin van de jaren 90 een sensibiliseringscampagne voor het gebruik van de ICT gevoerd. Enkele van de verschillende uitgevoerde acties waren : het opnemen van informaticacursussen in het lessenpakket van de scholen, de oprichting in 1994 van een centrum voor informaticaopleiding, de inrichting van een bedrijventerrein en het installeren van een Internet-server in de bibliotheek van het graafschap.

Deze aanpak had de bevolking wel geleidelijk aan vertrouwd gemaakt met deze technologie, maar er ontbrak nog een algemeen strategisch plan om echte en duurzame ICT-activiteiten in het territorium in te voeren. Dit plan werd dan ook met prioriteit opgenomen in het LEADER II-programma van Longford.

De lokale actiegroep begon met het organiseren, in februari 1996, van een “Internetconferentie” waarop de kansen die de telematica biedt beter konden worden bekeken in de specifieke context van het graafschap. Dit leidde tot de oprichting, enkele maanden later, van een “Internet-coöperatieve” voor de promotie op het net van de gemeenten van het graafschap, voor de communicatie met de diaspora en de promotie van het gebruik van telematica. Om te beginnen creëerde de coöperatieve een website, waardoor Granard de eerste Ierse parochie op het Internet werd.

In maart 1997, zette de Kamer van Koophandel een task-force op, belast met het bepalen van de concrete vooruitzichten voor het gebruik van de geavanceerde communicatietechnologie. Deze task-force bestond uit 18 personen die representatief waren voor de verschillende bevolkingscategorieën en sociaal-economische sectoren van het territorium : ondernemers, landbouwers, leerkrachten, culturele animatoren, vrouwen, jongeren, enz.

Vijf themawerkgroepen werden vervolgens opgericht om de mogelijke toepassingen van de ICT op vijf prioritaire gebieden na te gaan : de bedrijven, de landbouw, het onderwijs, de gezondheid en het verenigingsleven.

Er werd een onderzoek gedaan waarbij 259 gezinnen en 77 lokale bedrijven waren betrokken. De resultaten werden gebundeld in een verslag, gepubliceerd in juli 1997, dat een echte schat aan informatie bevat over het gebruik van de ICT ten dienste van de lokale ontwikkeling.

Het onderzoek en het verslag hebben 45 970 ECU gekost, waarvan 36 800 gefinancierd in het kader van LEADER II. Deze cijfers houden rekening met de evaluatie van het vrijwilligerswerk, maar niet met de bijdrage van de Kamer van Koophandel, die een grote technisch-administratieve bijdrage leverde en lokalen en materiaal voor videoconferenties ter beschikking stelde.

Het onderzoek was ook een gelegenheid om de banden aan

te halen met talrijke uit Longford afkomstige emigranten, die een aantal interessante werkrichtingen voorstelden. Een adviesbureau, gespecialiseerd in communicatietechnologie, wees overigens op een groot concurrentieel voordeel voor Longford : de zeer interessante immobiliënprijzen, een factor die van beslissend belang zou blijken bij de oprichting, in januari 1998, van een softwarebedrijf, “Longview Technology”. Het oorspronkelijk bestand van 10 bedienden was in april reeds gestegen tot 16 en bedroeg 35 bedienden tegen het einde van het jaar. Tussen 100 en 300 banen zouden kunnen worden gecreëerd in de loop van de eerstvolgende jaren.

De lessen van het onderzoek en het succes van Longview Technology hebben de invoering van de nieuwe technologie in het graafschap Longford in belangrijke mate vergemakkelijkt. In 1998 werden onder andere de volgende projecten gerealiseerd :

- > de Internet-site “Longford-on-line” met haar databank, die het onderhouden van de banden met de diaspora mogelijk maken ;
- > het installeren van een on-line dienst voor landbouwers, het resultaat van de samenwerking tussen de lokale actiegroep en Teagasc, het Ierse bureau voor de landbouw en de plattelandontwikkeling ;
- > de oprichting, in samenwerking met het agentschap voor economische ontwikkeling van het graafschap, van een commerciële databank ten dienste van de lokale bedrijven ;
- > de organisatie van reizende opleidingen in de verschillende gemeenten van het graafschap – de actie, gefinancierd door LEADER, bestaat in het gedurende zes weken installeren in een gemeente van 11 computers waarmee 30 personen een initiatiecursus informatica kunnen volgen (eind juni 1998 hadden reeds 175 personen in 4 verschillende gemeenten van deze formule gebruik gemaakt). <

Web : www.longford-leader.ie/

“De opleiding bepaalt de toekomst”

Werner Kräutler [LEADER Sall-Wöll-Ötztal, Tirol, Oostenrijk]

De toekomst van het Europese platteland

hangt ook af van de beheersing van de communicatietechnologie. Het telecentrum van Ötztal, in Umhausen, Tirol, richt zich dan ook op het aanmoedigen van het verkrijgen van de nodige bekwaamheid in het gebruik van deze nieuwe technologie.

Het waren twee landbouwers die inlichtingen kwamen vragen over de mogelijke informaticaopleidingen, die de LEADER-groep op het idee brachten om een “telecentrum” op te richten in de Ötzvallei. Dat was in december 1996 en in minder dan zes maanden is de LAG erin geslaagd het “TeleZentrum Ötztal” operationeel te maken. Het wordt voor 143 000 ECU medegefinancierd door de Europese Gemeenschap (40%), het Land Tyrol (30%) en de federale regering (30%). Het telecentrum, met cursusruimten voorzien van 10 computers, heeft een vernieuwend opleidingsprogramma uitgewerkt onder de naam “Telematica voor landbouwers”. Dit programma van 64 uur (4 uur per week gedurende 16 weken), dat driemaal per jaar wordt gegeven, is nu bekend en erkend op nationaal niveau: de Landbouwkamers van vier Oostenrijkse Länder hebben immers de formule “geïmporteerd”. Een honderdtal landbouwers van de vallei hebben de opleiding reeds gevolgd, en 250 anderen volgen ze momenteel elders in Oostenrijk.

De voor het TeleZentrum verkozen aanpak vloeit voort uit de besluiten van het onderzoek dat de LEADER-groep had besteld bij een wetenschappelijk journalist uit Wenen. Het ging hierbij om “de analyse van de nood aan telematica van de gezinnen in de Oostenrijkse context”, met als doel het ontdekken van nieuwe activiteiten en bronnen van inkomsten – met name telewerk – gebaseerd op het gebruik van de communicatietechnologie. In dat verband legden de resultaten van het onderzoek sterk de nadruk op het belang van de opleiding. De potentiële gebruikers van de telematica wonen echter vaak ver van de opleidingsstructuren. Het was dus de taak van de opleiding om naar de gebruikers toe te gaan en niet omgekeerd. Vandaar het idee om een telecentrum op te richten in de Ötzvallei.

De verantwoordelijken van het TeleZentrum Ötztal vergelijken hun centrum graag met een rijkschool, in de zin dat, net als bij autorijden, bepaalde basisvaardigheden vereist zijn voor telewerk. Het andere principe van het centrum is, dat men “al doende leert”. De “rijlessen informatica” die het centrum geeft, zijn dan ook sterk praktijkgericht, terwijl ze tegelijk een brede waaier aan computerknow-how verstrekken: tekstverwerking, boekhoudingsprogramma's, infografie, lay-out, enz.

Deze aanpak werpt reeds zijn vruchten af. Sinds oktober 1998, vullen zeven landbouwers in de vallei, die allen de opleiding hebben gevolgd, hun inkomen aan door het coderen van gegevens voor rekening van een groot Tirols bedrijf. Andere projecten zullen worden uitgevoerd in januari 1999: onder andere het creëren van websites en het leveren van technische assistentie voor elektronische handel aan bedrijven.

Maar de opleiding die het telecentrum geeft is in de eerste plaats gericht op het verstrekken aan de deelnemers van een vakbekwaamheid die ze snel en doeltreffend kunnen gebruiken binnen hun beroep. In het geval

van de module “Telematica voor landbouwers”, bijvoorbeeld, moesten de deelnemers een “virtuele boerderij” en een “ideale” boerderij beheren, aan de hand van computerprogramma's waarin de voornaamste organisatorische parameters van een landbouwbedrijf waren geïntegreerd.

Het TeleZentrum Ötztal geeft ook cursussen op andere gebieden: boekhouding, administratie, correspondentie, grafische vormgeving en lay-out, public relationstechnieken, marketing, enz.

Momenteel werkt het telecentrum aan een speciaal voor vrouwen bestemde cursus telematica. De eerste lessen zullen doorgaan in de lente van 1999. Net als de module “Telematica voor landbouwers”, zal deze opleiding ook worden gegeven in andere plattelandszones van Oostenrijk.

Sinds november 1998, is het TeleZentrum Ötztal ook een centrum voor telewerk geworden, waar vier lokalen ter beschikking staan van een tiental telewerkers die de Internet-site beheren van een grote Oostenrijkse elektronische CD-shop (50 000 producten in aanbod).

Zes maanden geleden betekende Internet nog niet veel voor de inwoners van het Ötztal. Zelfs de touroperators – toerisme is de belangrijkste economische sector in de vallei, die ongeveer 2,5 miljoen bezoekers per jaar onthaalt – zagen het nut van een website niet in. Tegenwoordig constateert men, dankzij de module “Initiatie tot het Internet”, bestemd voor volwassenen, en de eerder op de jeugd gerichte, “discussieforums” en het “Internet-Café”, een echte geestdrift voor dit netwerk der netwerken. <

Web: www.oetzi.com

Recent werd een belangrijke technologische vooruitgang geboekt in de ontwikkeling van deze on-line diensten. Het gaat hierbij om oproepdoorverbinders en vocale servers, en, meer algemeen, werkposten waarin telefonie en computer geïntegreerd zijn. Deze uitrusting biedt een bedrijf de mogelijkheid het presteren van diensten te organiseren vanuit "telefoonplatformen" die soms geografisch ver verwijderd zijn van het eigenlijke bedrijf.

Informatietechnologie en lokale ontwikkeling: twintig jaar van successen en mislukkingen

Sinds twintig jaar heeft de Europese Commissie, onder andere, verschillende programma's voor het aanmoedigen en ondersteunen van experimenten met telematica op lokaal of regionaal niveau opgezet. Een snelle balans van deze programma's geeft een idee van de successen en mislukkingen en biedt de mogelijkheid de troeven en problemen in verband met de lokale of regionale dimensie te evalueren.

Infrastructuren of diensten

Alle experimenten krijgen te maken met eenzelfde dilemma: moet de voorrang worden gegeven aan infrastructuur en netwerken, in een model waarin het technologisch aanbod de vraag naar diensten opwekt, of moet de voorrang worden verleend aan de uitdrukking van de noden en de vernieuwing in de gebruiken, in een model waarin het de vraag naar diensten is die de technologische ver-

nieuwing stuurt? Sommige programma's kozen voor de eerste oplossing, andere voor de tweede, maar in het algemeen bleven de resultaten ver beneden de verwachtingen.

De evaluaties tonen aan dat er grote hindernissen bestaan voor het verwezenlijken van een regionale economische ontwikkeling op basis van infrastructuur voor informatie- en communicatietechnologie. Beschikken over de infrastructuur betekent niet dat ze ook wordt gebruikt. Er is een nood aan opvoeding, opleiding, aansporing van de gebruikers, een nood aan omzetting van de technologie in toepassingen en diensten die aangepast zijn aan de bedrijven van de betrokken regio's.

Maar anderzijds is het aanbieden van diensten en toepassingen op maat voor lokale bedrijven zeer vaak niet voldoende. Deels omdat de reële noden vaak als gekend worden beschouwd, terwijl ze uiteindelijk slecht omschreven zijn. Overigens kan eenzelfde toepassing, zelfs indien ze ontworpen is om tegemoet te komen aan eenzelfde behoefte, op een plaats succes kennen en op een andere falen, in functie van de verschillen in de organisatorische en sociaal-economische context.

Hieruit volgt dat zowel de op infrastructuur als de op het gebruik gerichte beleidsvormen moeten worden geïntegreerd in de andere beleidsvormen voor de verbetering van de organisatorische en sociaal-economische omgeving van elke regio, om de doelstellingen voor de lokale of regionale economische ontwikkeling ook werkelijk te bereiken. In deze omgeving nemen het onderwijs en de opleiding een essentiële plaats in.

Met deze mobiele computerklas kunnen informatica-opleidingen worden gegeven in alle dorpen van de LEADER-zone Louth [Ierland]

Dankzij de krachtige uitrusting die het zich heeft kunnen aanschaffen met de steun van LEADER Donegal, heeft dit foto-agentschap uit Londen zich kunnen vestigen in Ierland

De mythe van de decentralisatie

Een algemeen idee, dat vele projecten voor lokale telematica beïnvloed heeft, bestaat erin te geloven dat de geavanceerde communicatietechnologieën de decentralisatie zullen versterken, en zelfs dat ze de centrale en de omliggende regio's op voet van gelijkheid zouden kunnen plaatsen.

Het is echter zo, dat de geavanceerde communicatietechnologieën op zich niet volstaan om bepaalde obstakels voor de lokale of regionale ontwikkeling uit de weg te ruimen: die kunnen te maken hebben met factoren van een heel andere aard, zoals bijvoorbeeld een gebrek aan innovatiecultuur, slecht aan de economische wijzigingen aangepaste managementprincipes, te defensief overheidsbeleid, gebrek aan bekwaamheid of opleiding, of gewoon geografische kenmerken waartegen de netwerken weinig in te brengen hebben.

In de praktijk heeft de ervaring op het gebied van de diensten aangetoond, dat de decentralisatie niet uit zichzelf ontstaat. Verspreide diensten maken vaak deel uit van een model van het industriële type: gestandaardiseerde, vereenvoudigde diensten, massaal en routineus geproduceerd, en met weinig toegevoegde waarde. Toch heeft de tendens er niet toe geleid dat dit type diensten eerder waar werd verspreid. Om redenen van schaaieconomie, neigen deze activiteiten ertoe, zich te concentreren in een beperkt aantal gespecialiseerde sites en eerder in voorstedelijke regio's of in de rand van de grote centra dan in afgelegen zones. Overigens blijven de diensten met een hoge toegevoegde waarde in de grote steden en de centrale regio's gevestigd. In dat verband vormt het voorbeeld van het telewerk in de Hebriden (Schotland) dat in dit nummer van LEADER Magazine wordt beschreven waarschijnlijk een uitzondering.

In theorie is het zo dat, als veel werk al mobiel geworden is, niet alle regio's gelijke kansen krijgen voor deze potentiële mobiliteit. Een bepalend criterium schijnt hierbij de beschikking te zijn over bekwaam personeel dat een kwaliteitsservice kan leveren, waarbij de kwaliteit/kostenverhouding van doorslaggevend belang blijft. Misschien

verklaart deze factor het succes van het Schotse experiment.

Afstand overwinnen of complexiteit overwinnen?

Een ander gangbaar idee bestaat erin, te geloven dat de geavanceerde communicatietechnologieën afstanden uitwissen, geografische obstakels overwinnen en zo de verschillen tussen de regio's uitvlakken.

Het is een feit dat de telematica de afhankelijkheid van de factor afstand, van de toegangspunten tot de informatie en van vele obstakels voor de interactieve communicatie verkleint. Maar dat betekent niet dat de afstand en de ligging niet meer van belang zijn. Veeleer wordt hierdoor de aandacht gevestigd op andere liggingsfactoren, zoals de kwaliteit van de omgeving, het menselijk kapitaal, het dynamisch en vernieuwend karakter van de lokale economie en gemeenschappen, de plaatselijke partnerschappen, enz.

De echte specificiteit van de geavanceerde communicatietechnologieën ligt elders dan in de afschaffing van afstanden, en wel in de mogelijkheid om de tijd te verkorten, de complexiteit te beheersen, de flexibiliteit te organiseren. Dit is een belangrijk standpunt voor de lokale of regionale beleidvoering.

Een laag industrialiseringspotentieel

Een derde gangbare idee bestaat erin, aan de informatie- en communicatietechnologieën de deugden van een "industrialiserende industrie" toe te kennen, d.w.z. van een basisactiviteit waarop zich andere verwante activiteiten zouden komen enten, om te komen tot een nieuwe verknoping van het industrieel weefsel.

In tegenstelling met de vroegere "industriële revoluties", vergt de informatiemaatschappij weinig grote infrastructuurprogramma's, die banen kunnen creëren en een vermenigvuldigingseffect kunnen hebben op de economie. Zelfs de grote telecommunicatiebouwplaatsen, zoals de bekabeling of de constructie van elektriciteitsnetwerken, leggen weinig gewicht in de schaal in verhouding met andere infrastructuurwerken, zoals de autowegen, de HST, de zuiveringsstations of de afvalverwerkingsinstallaties. De toegevoegde waarde van de informatietechnologie ligt niet in het materiële deel van deze technologie, maar in de immateriële aspecten ervan. Het is dus niet realistisch om er het sluitstuk van een industrialiseringsstrategie van te maken. Belangrijker is het, te investeren in kennis en bekwaamheid, want die maken het mogelijk deze nieuwe infrastructuur uit te baten en nieuwe producten en diensten te creëren. Het voorbeeld van Parthenay in Frankrijk is in dit verband veelzeggend (zie desbetreffend artikel).

Wegen voor de toekomst

De modernisering van de diensten

In vele Europese landen vormen de diensten een belangrijk onderdeel van economische activiteit, vooral in de plattelandszones. Deze diensten zouden een belangrijke groeifactor kunnen vormen. Jammer genoeg wordt hun ontwikkeling in bepaalde regio's nog te vaak beschouwd als een tegenhanger van de desindustrialisatie. Overheidsdiensten worden beschouwd als overheidsuitgaven en niet als middelen. De privédiensten worden nog niet voldoende beschouwd als een activiteit op zich.

Op het gebied van de diensten aan de ondernemingen, bestaat de groeifactor in het ontwikkelen van de activiteiten met een hoge kennisintensiteit, die de kennis en de

“De toeristische reservatiecentrale PARALELO 40”

Malaquías Jiménez Ramírez
[LEADER La Manchuela, Castilië-La Mancha, Spanje]

Het “verkopen” van het plattelandstoerisme aan stadsbewoners vergt snelle en efficiënte communicatiesystemen.

Ons netwerk PARALELO 40 werd opgericht in 1993 door 7 LEADER I-groepen (5 Spaanse en 2 Portugese), waarvan de interventiezones allemaal min of meer op de 40ste breedtegraad zijn gelegen, en die hun toeristische troeven samen wilden promoten.

De idee was, het binden van de bezoekers via een tegelijk gemeenschappelijke en wederkerige toeristische promotie: zo deelt elke zone de attracties van elk van zijn partnerterritoria mee aan zijn bezoekers. Tot in 1996 volstond het voor de zeven groepen van PARALELO 40 om hun toeristische brochures gemeenschappelijk uit te geven en samen deel te nemen aan beurzen en salons.

In 1996, met de lancering van LEADER II, ging ons netwerk open voor 20 andere zones (5 Portugese en 15 Spaanse) die zich ook op de 40ste breedtegraad bevinden. Vandaar de noodzaak om onze actiemogelijkheden uit te breiden en onze aanwezigheid op de markt te versterken. Het gebruik van de nieuwe communicatietechnologie leek ons dan ook onontkoombaar.

We hebben dus beslist om een reservatiecentrale op te zetten, om onze toeristische producten rechtstreeks te commercialiseren, met behulp van een telematicasysteem waarmee we de informatie en de “on-line” verkoop van verblijven constant kunnen bijwerken.

Om dit project te kunnen realiseren, hebben we beroep gedaan op het programma ARTE-PYME (Regionale Actie ten gunste van de Telecommunicatie in de KMO's) dat wordt geleid door het Spaanse ministerie voor de industrie en de ontwikkeling. Aangezien het een nationaal programma is, was het niet toegankelijk voor niet-Spaanse partners. Daarom werd de uitvoering van het project beperkt tot 14 Spaanse groepen. De Portugese partners, van hun kant, nemen deel aan het luik van de informatie en promotie van PARALELO 40 maar niet aan de reservatiecentrale.

Het doel van deze centrale is dus de rechtstreekse commercialisering van de door de toeristische bedrijven van elk territorium aangeboden toeristische producten. De uitvoering van het project verliep volgens de volgende fasen:

- > installatie van 156 computers, waarvan 14 in de lokalen van de LEADER-groepen en 142 in de deelnemende bedrijven. De meeste van deze bedrijven zijn kleine ondernemingen (een tot twee werknemers); ze omvatten praktisch alle toeristische producten en vrijetijdsbestedingen (plattelandswoningen, hotels, flats, buitenverblijven, campings, openluchtsporten, geleide bezoeken, culturele activiteiten, gastronomie, enz.). In totaal beschikt men over een capaciteit van 5000 bedden;
- > installatie van een Internet-server;
- > gegevensinvoer betreffende de prestaties van de 142

toeristische operators (datums, bedden, tarieven, diensten, kortingen, enz.);

- > opleiding van de deelnemers aan het project (de technici van de 14 lokale actiegroepen en de toeristische operators gebruiken het computermateriaal in hun bedrijf). Het gaat hierbij om een gepersonaliseerde opleiding, verstrekt binnen de bedrijven zelf;
- > promotie en verspreiding van het project. Hiervoor hebben wij folders gemaakt op 5000 exemplaren, die wij verspreiden op de toerismesalons waaraan wij deelnemen (met name de FITUR in Madrid) en bij reisagentschappen en touroperators.

De gebruikte software is “TURCENTRAL” (voor het beheer van de reservatiegegevens) en “TURINTER” (voor de beeldverwerking). Aanvankelijk hadden we wat problemen met dit materiaal, omdat het niet helemaal is aangepast aan de specifieke kenmerken van het plattelandstoerisme (verspreide verblijfsmogelijkheden met een lage capaciteit) of aan de boekhoudmethodes die gewoonlijk worden gebruikt door kleine operators. Langzaam maar zeker konden deze problemen echter worden opgelost.

De centrale is nog niet lang genoeg in werking om de resultaten al ernstig te kunnen evalueren. In augustus 1998 vond in Riopar, in de Sierra del Segura (Castilië-La Mancha) een bijeenkomst plaats van de operators die deelnemen aan PARALELO 40. De deelnemers – een honderdtal – hebben er zich beraden over de ontwikkelingsperspectieven van het systeem. Deze schijnen onvermijdelijk verbonden te zijn met een organisatiestructuur van het verenigingstype, die de door de centrale verrichte verkopen zou beheren, en met de verbreding van de geografische dekking van het netwerk: zo bestuderen wij de mogelijkheid om in PARALELO 40 LEADER-zones uit Italië en Griekenland op te nemen. Anderzijds menen wij dat, voor een optimale rendabilisering, de reeds geïnstalleerde uitrustings kan dienen om andere dan toeristische producten te commercialiseren: ambachtelijke producten, landbouwvoedselproducten, enz. <

Web: www.paralelo40.org

— know-how die in de lokale economische ervaring zijn vergaard het best benutten, maar die zich ook kunnen transformeren tot telediensten.

Maar de meest radicale mentaliteitswijziging moet ongetwijfeld in de overheidsdiensten plaatsvinden. Het rapport "Bouwen aan een Europese informatiemaatschappij voor iedereen" (1) is zeer duidelijk in dit verband: het beveelt aan, van de overheidsdiensten een drijvende kracht te maken voor de groei van de opkomende informatiemaatschappij. Het doet hiervoor drie bijzondere aanbevelingen: de overheidsdiensten van de infrastructuur naar de inhoud brengen; de efficiëntie van de overheidsdiensten verbeteren; de overheidsdiensten ombouwen tot een model van dienstverlening.

Prioriteit voor de menselijke middelen

Het kan evident lijken dat de menselijke middelen prioritair moeten zijn in de lokale of regionale ontwikkelingsstrategieën. Toch is de uitdrukking "investeren in bekwaamheid" zelf slechts van recente datum en wordt onderwijs nog zelden beschouwd als een investering op lange termijn. In het verleden werd vaak verkozen om te investeren in auto-wegen, zakenparken of materiële hulp aan bedrijven, eerder dan in de opleiding, onderzoek & ontwikkeling en het bijwerken van de vakbekwaamheid.

Telewerk, de ontwikkeling van de telediensten, de uitbating van de netwerken bevorderen het opkomen van nieuwe beroepen en nieuwe functies, die op hun beurt om nieuwe vakkennis vragen. In bepaalde gevallen gaat het hierbij om gespecialiseerde kennis, in de technologie, het beheer en het advies. Dat is met name het geval voor personen die betrokken zijn bij de creatie, de structurering en het verspreiden van de informatie die op de netwerken omgaat: uitgevers, auteurs, grafische ontwerpers, netwerkbeheerders, ontwerpers van on-line diensten, consultants enz.. Dat geldt ook voor de personen die betrokken zijn bij de werking en problemen van de netwerken: onderhoudstechnici, specialisten in on-line hulpverlening, veiligheidsspecialisten, bekwame verkopers, consulenten bij de KMO's of

administraties, enz.

Maar dat is niet alles. Op een breder vlak, vraagt de ontwikkeling van telediensten en telewerk ook om niet-technische bekwaamheid, in verband met de functionaliteit van de diensten, en dat voor een groot aantal huidige en toekomstige beroepen. Daarbij gaat het om de capaciteit om te communiceren, om toevalligheden en eenmalige gebeurtenissen aan te kunnen, enz. Dit zijn niet altijd kwaliteiten die een zeer hoog opleidingsniveau vergen, maar wel vaak nieuwe bekwaamheden, die moeilijk aan te leren zijn op de schoolbanken of aan de universiteit. Het is dus een fundamentele taak van de opleidingsagentschappen van de overheid om ervoor te zorgen dat er een gestructureerd aanbod op deze gebieden bestaat.

De noodzaak om de bekwaamheden voortdurend bij te werken bestaat echter niet alleen voor de werknemers, maar geldt ook voor de bedrijfsleiders. De bekwaamheid om te leiden en de managementcultuur zijn nog steeds sleutelfactoren voor het succes bij het gebruik van de geavanceerde technologieën.

In de ontwikkeling van het telewerk, de telediensten en andere toepassingen van de geavanceerde communicatietechnologie, zijn uiteindelijk de menselijke factoren van bepalend belang. Buiten een minimaal niveau van kwaliteit en toegankelijkheid, komen de infrastructuurvragen op de tweede plaats.

Beheersen van de risico's en gebruik maken van de mogelijkheden van telewerk

De geavanceerde communicatietechnologie en de herstructurering van de dienstenactiviteiten openen de weg naar een uitbreiding van het telewerk. Maar, zoals elke economische evolutie, houdt telewerk ook risico's in.

Het grootste risico is ongetwijfeld dat van een slecht beheer van de flexibiliteit, waarin telewerk wordt aangewend om een tijdelijke mankracht te gebruiken, afhankelijk van de schommelingen van de prijzen en de markten. Telewerk leidt dan tot de ontwikkeling van onzeker werk van korte duur. Alleen de best presterende personen zijn dan zeker van hun werk, terwijl de anderen in een permanente onzekerheid leven. Dit is een zeer gevaarlijk scenario op sociaal gebied, maar ook op economisch gebied. Het kan ook leiden tot meer ongelijkheid tussen de regio's.

Het risico voor delocalisatie is groot voor activiteiten met een lage toegevoegde waarde, of voor activiteiten die uitsluitend afhangen van de strategieën van industriële groepen die hun beslissingscentra in het buitenland hebben. De diensten die zich het makkelijkst laten delocaliseren, zijn de generieke diensten voor gegevensverwerking op afstand of gespecialiseerde maar gestandaardiseerde prestaties, zoals de computerprogrammering.

De beheersing van deze risico's voorkomt een slecht beheer van de flexibiliteit en een te gemakkelijke delocalisatie: het valoriseren van de specifieke kenmerken van de menselijke middelen op lokaal niveau, het moderniseren van commerciële en niet-commerciële diensten, het creëren van een sociaal klimaat dat vernieuwing begunstigt, zijn allemaal elementen die LEADER precies wil ontwikkelen. <

Een van de interactieve terminals die zullen worden geïnstalleerd in Ardenne-Eifel door het Belgisch-Duits-Luxemburgs landelijk netwerk KOBOLD

(1) Verslag van de groep van deskundigen op hoog niveau over de sociale aspecten van de informatiemaatschappij, Algemene Directie V van de Europese Commissie, Brussel, 1997. Beschikbaar in alle talen van de Unie.

Internet ten dienste van de ontwikkeling van
la Gâtine (Poitou-Charentes, Frankrijk)

De “Gâtinauten”

In de LEADER-zone Pays de Gâtine (Poitou-Charentes, Frankrijk), ontstaan virtuele netten die, samen met het zeer dichte web van de lokale solidariteitsnetten, de integratie en de doeltreffendheid van de acties voor plattelandsontwikkeling versterken.

Vraag 1: welke was in 1998 de enige Franse stad waar men zijn inkopen kon doen via het Internet in een “virtuele supermarkt” (9000 producten in aanbod)? Antwoord: Parthenay, hoofdstad van het “Pays de Gâtine”, in het département des Deux-Sèvres, regio Poitou-Charentes, 11 000 inwoners, zijn vestingmuren, zijn Romaanse kerk, zijn veemarkt, en sinds 1996, zijn “centres de ressources numérisés”...

Vraag 2: wat is dan wel zo’n “centre de ressources numérisé”? Antwoord (van Jérôme Chausson, jonge animator van het “Maison de la Citoyenneté active” in Parthenay): “het is een plaats die toegankelijk is voor iedereen, waar

het publiek gebruik kan maken van computers, scanners, printers, internetverbindingen, e-mail en websites die door de inwoners gecreëerd zijn. Dat alles gratis en, indien nodig, met technische bijstand.”

“De digitale centra maken nu deel uit van het patrimonium van Parthenay, voegt Jérôme eraan toe. Het bewijs? Ze zijn opgenomen in de geleide bezoeken aan de stad.”

Een bezoek aan de zes digitale centra van Parthenay is een beetje als een bezoek aan de kastelen van de Loire: ze lijken allemaal op elkaar en toch zijn ze allemaal verschillend. Elk centrum heeft immers een thema en is op een specifiek publiek gericht: het Maison de la Citoyenneté heeft een sociale roeping. Het is een soort uniek loket voor hulp aan lokale initiatieven en voor het oprichten van verenigingen. Naast een volledige computeruitrusting, beschikt het over een agentschap voor arbeidsbemiddeling en een centrum voor beroepsoriëntatie. De andere centra (de lokale slogan heeft het over “centres parthenayres”!) bevinden zich respectievelijk in het stadhuis (administratieve buurtdiensten), in een bedrijventpark (gericht op economie), in het congressenpaleis (gericht op handel en toerisme), in de bibliotheek-mediathèque (gericht op cultuur) en zelfs in een “Maison des Jeux” (gericht op het ludieke). Elk van deze ruimten

wordt dagelijks bezocht door 50 tot 100 personen. In totaal zijn er 10 personen permanent tewerkgesteld, die belast zijn met het onthalen en bijstaan van de gebruikers die dit wensen bij het manipuleren van de verschillende telematicawerktuigen. Deze begeleiding, een van de belangrijkste specifieke kenmerken van deze centra, is echter steeds minder nodig, naarmate het gebruik van de informatie- en communicatietechnologie (ICT) hier steeds meer ingeburgerd raakt : in september 1998 telde het district Parthenay (17 000 inw.) 2 100 privé e-mailadressen, op een totaal van 7 500 gezinnen.

Elektronische markt

“Vele dingen zijn mogelijk omdat we ons in een gunstig technologisch milieu bevinden”, bevestigt Patrick Martine, directeur van de markt van Parthenay. Deze markt “met wederzijds goedvinden”, derdegrootste schapenmarkt, vierdegrootste rundemarkt van Frankrijk, en binnenkort eerste veemarkt op het Internet, is een beetje een interface tussen de massieve informatisering van het centrum Parthenay (zie kader) en de dorpen van la Gâtine. In dit land van veeboeren, is het vooral via de digitalisering van de markt dat het puur economisch gebruik van de telematica zich zal kunnen verspreiden tot in de meest afgelegen gebieden van deze achtergebleven zone van Poitou.

De markt van Parthenay, die bestaat sinds de 9de Eeuw, was tijdens de jaren 70 uitgegroeid tot de grootste markt in Frankrijk voor slachtrunderen, maar de crisis aan het einde van de jaren 80 heeft haar een derde van haar inkomsten doen verliezen. De veekwekers van la Gâtine besloten toen te reageren door op kwaliteit te mikken. Hiervoor kozen ze een lokaal “locomotiefproduct” : het Partheenees runderras, smakelijk van vlees maar verwaarloosd door de intensieve landbouw vanwege een te kleine melkproductie en een te kleine vleesproductie volgens de

productivistische normen.

In 1990 wordt een “Association pour la Promotion des Viandes de Qualité Supérieure” (APVQS) opgericht, die momenteel zo’n 200 runder- en schapenkwekers verenigt (waarvan 40 biologische kwekers). Tussen 1990 en 1994 herstructureert de vereniging de twee sectoren, organiseert ze verschillende promotie-animaties en verkrijgt ze drie kwaliteitslabels, zowel voor het runder- als voor het schapenvlees. Gesterkt door deze resultaten, werkt de APVQS een vijfjarenplan uit om deze twee producten nog te verbeteren. Dit plan zorgt ervoor dat ze in 1995 worden verkozen tot uitvoerders van de Landbouwmaatregel van LEADER II die hoofdzakelijk gericht is op de valorisatie van de handel in runder- en schapenvlees van la Gâtine, en namelijk met de hulp van de ICT.

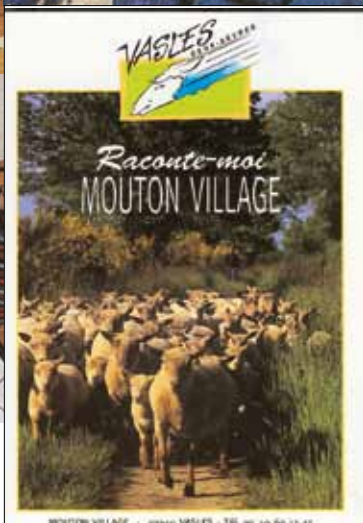
In dit verband gaat het er vooral om, een “vee-observatorium” ten dienste van de kwekers, van de markt en van het slachthuis van Parthenay op te zetten. *“Het project omvat twee luiken, verklaart Patrick Martine : de markt-transacties volledig transparant maken en de traceerbaarheid van de dieren verzekeren. Wat het eerste luik betreft, bestaat de actie in het creëren van een Internet-site en het gratis ter beschikking van de kwekers-verkopers stellen van een aantal computers tijdens de markturen, zodat ze bijvoorbeeld de quoteringen in real-time kunnen nagaan, de solvabiliteit van de kopers kunnen controleren, kortom, de risico’s op slechte transacties drastisch kunnen verminderen. Voor wat de traceerbaarheid betreft, zal een barcodesysteem worden geïnstalleerd tegen de lente van 1999 : hiermee zullen onder andere de relaties tussen kwekers en slachthuizen kunnen worden geharmoniseerd, vooral voor wat betreft het effectief betaalde gewicht van het dier.”*

“Dit vormt slechts een eerste stap op weg naar de elektronische markt”, voegt Thierry Rochette eraan toe ; hij is animator van de APVQS, belast met het sturen van de operatie, waarvoor LEADER 15 000 ECU aanbrengt.

Computercentrum van Thouars: scholieren en inwoners van la Gâtine profiteren van het door de departementale overheid geïnstalleerde “Plan Net”

*"Mouton-Village"
verzorgt talrijke
activiteiten
voor de kinderen*

La Gâtine, aangesloten op de moderne wereld (www.gatine.org/)

"We hebben misschien geen express-route, maar we hebben wel een aansluiting op de informatiesnelweg!", grapt Benoît Michenot, animator van de ontwikkeling voor de lokale actiegroep (LAG). "Gâtine" is een oude term die "moerassig, steriel land, door de ondoordringbaarheid van de ondergrond" betekent volgens het woordenboek Robert. "Het 'Modderland van Parthenay', zoals men het noemde", bevestigt Yves Pacaud, verantwoordelijke voor de ontwikkeling van de nieuwe technologieën bij de LAG. "Wij waren de 'mestboeren'... Het was een gesloten land. Verbindingen waren hier altijd al problematisch; stel u voor dat men hier aan het einde van de 19de Eeuw nog draagstoelen kon tegenkomen! Maar die afzondering van la Gâtine heeft een extreem sterke solidariteit gecreëerd die zich recent heeft gestructureerd in een zeer dynamisch verenigingsleven. Voeg hierbij nog de nieuwe technologieën en u begrijpt dat men hier kan beginnen praten over een 'netwerkeconomie'." Dankzij de overtuiging van bepaalde verkozenen – onder andere Jean-Marie Morisset, voorzitter van de LAG –, werd de ervaring met de telematica van Parthenay overgebracht naar het platteland door de departementale en regionale overheden. De nieuwe technologieën vormen zo men wil de bekroning van de wil om een territoriale "streekgebonden" strategie te volgen vanaf de jaren 70. "De uitdaging voor het Pays de Gâtine, bevestigt Dominique Brouard, directeur van de LAG, bestond in een ontwikkeling gebaseerd op zwakke logistieke middelen, maar tegelijk op sterke netwerken van ontwikkelaars en ondernemers. Deze strate-

gie wordt vergemakkelijkt door de territoriale overheid op alle niveaus en door de intercommunaliteit – la Gâtine omvat 7 gemeenschappen van gemeenten, die elk een of twee ontwikkelingsagenten hebben ingeschakeld. Hierdoor is een fijnmazig netwerk van middelen ontstaan. De installatie van gedigitaliseerde centra in elk kanton en van een e-mailverbinding tegen de zomer van 99 tussen de administratieve diensten van de 76 gemeenten van la Gâtine moeten het mogelijk maken om de ontoereikendheid van de communicatiewegen te overwinnen, de netwerken voor de lokale ontwikkeling elektronisch te formaliseren en, op langere termijn, ons territorium te herdynamiseren."

Mouton-Village

Deze herdynamisering van het territorium is reeds goed onderweg in Vasles. Hier heeft het partnerschap tussen de lokale overheid, de stuwende krachten in het dorp en het verenigingsleven (24 verenigingen voor 1 650 inwoners) tot prachtige resultaten geleid: het project "Mouton-Village", dat deze gemeente volledig getransformeerd heeft, is een uiterst geslaagd voorbeeld van integratie van de sectoren – sociaal, landbouw, cultureel, toeristisch. Vasles en zijn omgeving leven uitsluitend van slachtschapen. In 1990 brak een crisis uit: de prijzen voor Franse lammeren kelderden. Niemand gaf de sector nog een kans, behalve precies de burgemeester van de gemeente, Gilles Parnaudeau, en drie andere "zieners", die dit moment kozen om hun groots idee in werkelijkheid om te zetten: van de schapenteelt een hefboom maken voor de lokale ontwikkeling. "Een met desolatie bedreigd territorium

METASA, MIND, IMAGINE... Europa helpt de kleine steden bij hun aansluiting : het voorbeeld van Parthenay

De verspreiding van de telematica in Parthenay, een klein stadje in een streek waar het gebruik van het Internet nog relatief weinig ingeburgerd is, is geworteld in het project "Digitale stad", opgezet door de gemeente in 1994 om "van de burgers creatieve actoren van de stad te maken" (1).

In 1996 werd METASA (2) opgezet. Dit pilootprogramma van een jaar, opgezet door de Algemene Directie XIII van de Europese Commissie, heeft de bedoeling :

- > van meerdere kleine Europese steden een experimenteel laboratorium op ware grootte te maken voor de nieuwe informatie- en communicatietechnologie (ICT) ;
- > een aanpak, "social-pull" genaamd, te gebruiken, waarbij de burgers zoveel mogelijk bij het project worden betrokken, uitgaande van hun noden en op een zodanige wijze, dat ze mede-inrichters van diensten worden en niet zomaar als "consumerende proefdieren" worden gebruikt.

Buiten Parthenay, had METASA nog betrekking op Arnedo (La Rioja) in Spanje, Weinstadt (Baden-Württemberg) en Torgau (Saxen) in Duitsland. Verschillende grote informaticabedrijven en zes universiteiten en onderzoekscentra namen hier eveneens aan deel.

"Om de noden van de mensen te bepalen, hebben wij een vragenlijst van een twintigtal pagina's naar 7 500 gezinnen gestuurd", verklaart Hervé Denudt, belast met de ontwikkeling op de economische dienst van het district Parthenay. "Het aantal teruggestuurde formulieren was zeer tevredenstellend : 25%. Uit de antwoorden kwamen zeven types van houdingen tegenover de nieuwe technologie tot uiting, die overeenstemmen met drie psychologische profielen : de 'utopisten', de 'afwachtenden' en de 'afwijzenden'. Uitgaande van deze profielen, werden dan drie homogene discussiegroepen – ofwel 300 personen in totaal ! – samengesteld. De resultaten van deze gedachtenwisselingen hebben het mogelijk gemaakt om drie grote gebruiksgebieden voor de informatietechnologie voor het grote publiek te onderscheiden : de cultuur, de economie en het sociale."

In 1997, heeft Parthenay deelgenomen aan een Europees programma voor de sensibilisering en de demonstratie van het gebruik van de ICT : in het kader van het project MIND (3), gelanceerd door de Algemene Directie voor de Industrie (DG III), werden interactieve telematicadiensten geïnstalleerd in de stad. De operatie zal leiden tot de oprichting van een Intranet en van zes "gedigitaliseerde bronnencentra" (zie hoofdartikel).

In hetzelfde jaar zal de gemeente Parthenay de operatie "Mille Micros" lanceren : steeds met het oog op de toeëigening van de ICT door de bevolking, gaat het er hierbij om, elke burger de kans te geven om een microcomputer te kopen tegen een redelijke prijs. Hiervoor onderhandelt de stad met France Telecom en een grote computerfabrikant. Voor ongeveer 1 000 ECU, zal elke inwoner van Parthenay zo kunnen beschikken over een computer en gratis 200 uur kunnen communiceren via het Internet gedurende twee jaar.

In 1998, werd een ander programma van de Algemene Directie XIII opgestart : IMAGINE, in het verlengde van METASA.

Daarnaast werden ook de sectoren van het onderwijs en de opleiding gemobiliseerd : alle onderwijsinstellingen van het district zijn nu bekabeld en er werden werkgroepen gevormd om collectieve acties uit te werken m.b.v. de ICT : gemeenschappelijk gebruik van de documentatiecentra, creëren van een "boeket" van educatieve diensten. Maar het valt op dat, nog voor deze projecten concreet werden uitgevoerd, de "digitalisering" van Parthenay nu reeds een positief "pedagogisch effect" heeft, vooral op het gebied van de sociaal-professionele integratie. Het meest frappante

Het "Maison de la Citoyenneté active" in Parthenay

voorbeeld hiervan is die jongere, mislukt op school, die een passie heeft opgevat voor het Internet, zijn gedichten op het Web heeft geplaatst en gecontacteerd werd door een Duitse uitgever die ze wil gebruiken in zijn schoolboeken...

"Alle bedrijven hier hebben de smaak van de nieuwe technologieën te pakken", besluit Hervé Denudt. Volgens de verantwoordelijke van de economische dienst van het district Parthenay, is de weerslag van alle projecten in verband met de "digitale stad" niet te onderschatten :

- > de bestaande bedrijven versterken hun positie – dat geldt bijvoorbeeld voor een honderdjarig lokaal bedrijf, fabrikant van schertsartikelen, dat sedert twee jaar een sterke uitbreiding kent in het hele francofone gebied ;
- > nieuwe diensten ontstaan – naast het experiment met de "virtuele supermarkt", dat drie nieuwe banen heeft gecreëerd, heeft een grote doe-het-zelfketen zich gelanceerd in de verkoop per correspondentie vanuit Parthenay. Er wordt ook gedacht aan een systeem voor de centralisatie van bestellingen die via het Internet worden geplaatst bij de kleine handelaars in het kader van de noodzakelijke heropleving van de handelszaken in het stadscentrum ;
- > er komen nieuwe bedrijven bij – 12 informatica-bedrijven zijn zich zo komen vestigen, waardoor 30 banen werden gecreëerd, terwijl een grote distributeur van meubelen Parthenay heeft uitgekozen om te experimenteren met een nieuwe organisatie van zijn verkoop van het type "just in time" ;
- > er ontstaan nieuwe innoverende micro-activiteiten, zoals die plaatselijke ondernemster die via het Internet aan vooral Nederlandse klanten mobilhomes in heel Frankrijk verhuurt ; of die schoenenhandelaar die, als "internaut", een gat in de markt heeft ontdekt : de zeer grote maten, en die nu bestellingen opneemt uit Zwitserland, Spanje en elders... <

>> Web : www.district-parthenay.fr

(1) Michel Hervé, burgemeester van Parthenay, in "Le Monde" van 9 december 1996.

(2) METASA : Multimedia Experimental Towns with A Social-pull Approach (Experimentele multimedia-steden met een sociale aanpak).

(3) MIND : Multimedia Initiation of the Digital Towns (Multimedia-initiatie van de digitale steden).

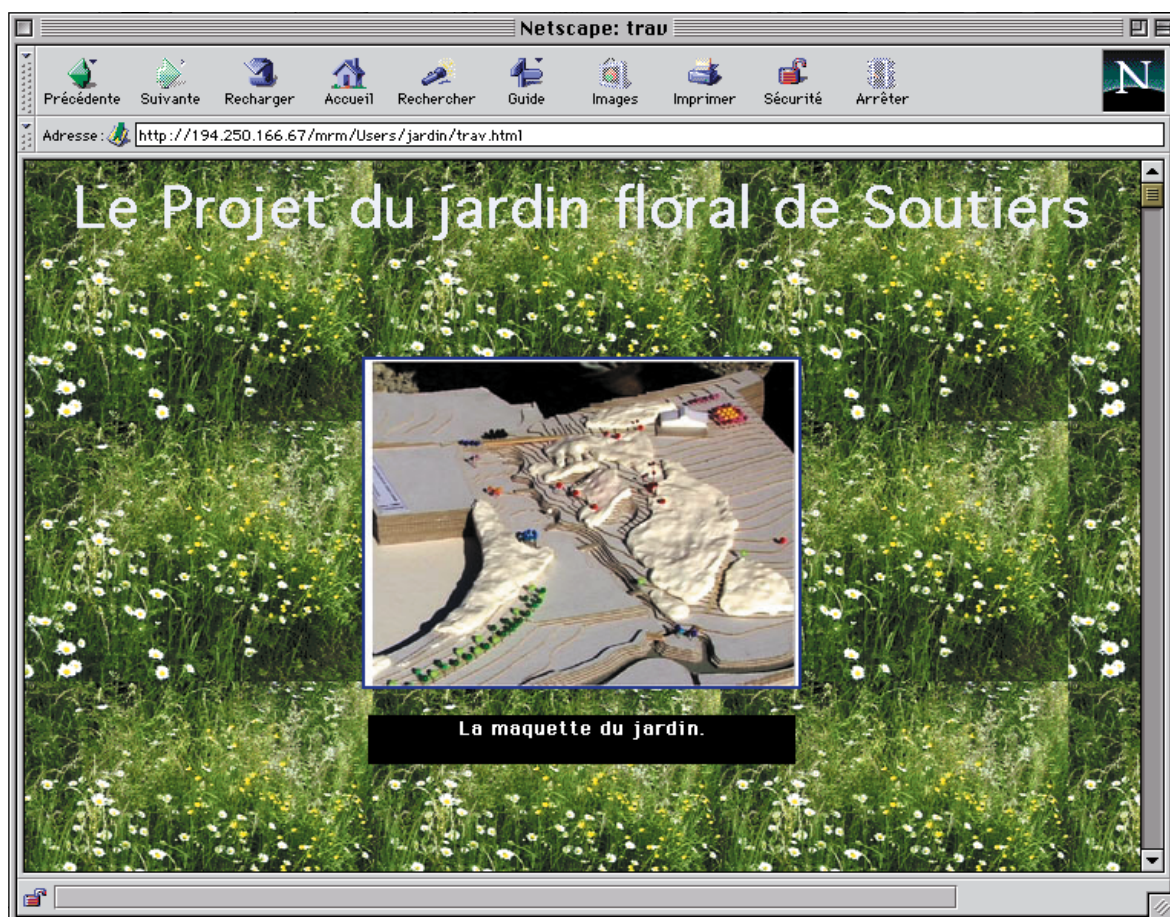
omvormen tot een territorium dat opbrengt", vertelt Christian Proust, een van de "stichtende leden" van Mouton-Village. *"Het valoriseren van de knowhow van de mensen met alle middelen: het produceren van een schaap van superieure kwaliteit, met respect voor het milieu, het verkopen tegen de best mogelijke prijs, het promoten van de sector, het gebruiken als toeristische trekpleister. Kortom, een culturele revolutie in het dorp!"*

Om te beginnen werd een open marktplaats gebouwd. In 1991 slagen de initiatiefnemers van het project erin, eerst zeven en dan vijftien kwekers te overtuigen om "het beste lam ter wereld te produceren". Er wordt een bestek opgesteld dat leidt tot een label, en vervolgens tot een handelsvennootschap die in de loop van de zomer 1998 een leveringscontract afsluit voor lammeren van topkwaliteit met een grote supermarktketen. Maar als men terugblijkt op al het werk dat tot nu toe werd verzet, stelt men vast dat elk jaar een reeks verwezenlijkingen heeft gekend : het dorpscentrum werd volledig gerenoveerd in 1992 ; in 1993 gaat de "Jardin des Agneaux" open, waar een twintigtal schapenrassen uit de hele wereld, waarvan sommige met uitsterven bedreigd, op een zeer aantrekkelijke manier zijn ondergebracht ; in 1995 wordt het "Maison du Mouton" gebouwd, een enorm gebouw waar in de vorm van workshops, shows met automaten, enz. alle facetten van de schapenweek doorheen de tijden en continenten worden voorgesteld – het verkooppunt zorgt voor de "billijke verhandeling" van wollen artikelen uit verschillende landen. Het geheel vormt een toeristisch complex van een tiental hectare, volledig geïntegreerd in het dorp en dat elk jaar meer dan 35 000 bezoekers aantrekt.

"De mensen begonnen erin te geloven toen ze de eerste toeristenbussen zagen aankomen", herinnert Christian Proust. *Tegenwoordig zijn ze trots. Men kan zelfs spreken over een 'projectenklimaat in Vasles. Het project Mouton-Village heeft 12 rechtstreekse banen en een vijftiental onrechtstreekse banen opgeleverd, zonder te spreken over het behoud van het kwekersbestand. En dat is nu de volgende uitdaging: ervoor zorgen dat er binnen tien jaar nog kwekers zijn. Daarvoor zijn we van plan om een 'eco-boerderij' op te zetten voor de opleiding van de jongeren..."*

Intussen heeft Mouton-Village zich, samen met LEADER, begeven aan een grensoverschrijdende samenwerking om "zich open te stellen voor andere praktijken en de inzet van de inwoners te behouden". 150 Spanjaarden van de LEADER-zone Tierra de Campos (Castilië-Leon), met een vergelijkbare context en dezelfde zorgen, zijn zo in maart 1997 naar Vasles gekomen ; 100 Gâtinezen hebben de omgekeerde reis afgelegd in juli 1998. De Portugese LEADER-groep Basto heeft zich eveneens bij dit project gevoegd, dat de naam "Réseau européen des Moutons et des Hommes" kreeg.

Virtueel bezoek aan een tuin in la Gâtine

La Gâtine wordt verwend

De ervaring in Vasles-Mouton-Village is het eerste referentiepunt voor een belangrijke hoofdlijn van de LEADER-strategie: de verwezenlijking van vier thematuinen, respectievelijk gericht op vogels, geologie, de verbeelding en de plantkunde. "We willen een origineel product creëren dat in staat is om de toeristische stromen over het hele gebied van la Gâtine te irrigeren, waarbij tegelijk gelet wordt op het behoud van een kwalitatief hoogstaand natuurlijk en landschappelijk patrimonium. We willen tuinen creëren in die grote tuin die la Gâtine is", mijmert Valérie Rocher, die de verwezenlijking van de bloementuin in Soutiers stuurt. Een ander belang van de operatie "Tuinen van Gâtine", die wordt medegefinancierd door LEADER voor een bedrag van ongeveer 600 000 ECU, is dat zij geleid heeft tot het creëren van integratiewerkplaatsen gebaseerd op "groene banen". Soutiers stelt zo momenteel 7 ex-langdurige werklozen tewerk.

Deze tuinen passen ook perfect in de culturele strategie van la Gâtine. Deze regio kan niet rekenen op grote natuurlijke toeristenstromen, maar dankzij haar druk verenigingsleven, is ze een echt "festivalland" geworden: naast de culturele animaties gedurende het hele jaar, vindt men er het Festival der Spelen (100 000 bezoekers) en drie belangrijke muziekfestivals in Parthenay, een Festival van de Schilder- en Beeldhouwkunst in St-Loup-sur-Thouet en, elke herfst in het dorp Ménigoude (800 inw.), het Internationaal Festival van de Ornithologische Film dat in zijn veertienjarig bestaan is uitgegroeid tot een van 's werelds grootste festivals van dieren- en milieufilms (30 000 bezoekers, tientallen cineasten, een veertigtal mededingende films, en talloze bijeenkomsten in verband met de ecologie). "In 1999 wordt in la Gâtine het eerste Internationaal Festival van de Kookkunst gehouden, kondigt Benoît Michenot aan.

Deze evenementen brengen een indrukwekkend aantal vrijwilligers op de been; het zou interessant zijn op het gebied van de ontwikkeling om eens een volledige studie aan dit fenomeen te wijden..."

Al deze realisaties en attracties in la Gâtine worden natuurlijk voorgesteld op het Internet.

Bijkomende vraag: waar bevindt zich de navel van de wereld?

Antwoord: in Pougne-Hérissou (380 inwoners), een middeleeuws dorpje in het hart van Gâtine, waar om de twee jaar een soort happening wordt georganiseerd, gebaseerd op de verbeelding van de verteller en humorist Yannick Jaulin en waarop tegen het jaar 2000 een prachtige "Tuin van de Verhalen uit de hele Wereld" zal worden tentoongesteld. Om meer te weten te komen over de - onbeschrijflijke - inhoud van dit project waaraan LEADER meewerkt, kunt u surfen naar <http://www.gatine.org> <

LEADER PAYS DE GÂTINE

Oppervlakte van het territorium: 1 585 km²

Bevolking: 64 198 inwoners

LEADER II-financiering: 2 500 000 ECU

EU: 880 000 ECU – **Andere overheidsfondsen:** 1 530 000 ECU – **Privé:** 90 000 ECU

LAG van het Pays de Gâtine

SMAEG

3 rue Henri Dunant, BP 505

F-79208 Parthenay CEDEX

Tel.: +33 5 49 64 25 49 – Fax: +33 5 49 94 21 22

E-mail: michenotbe@district-parthenay.fr

Web: www.gatine.org

Tel

Als de telematica het isolement doorbreekt en banen creëert

Lokaal leven en globaal werken

Met haar resolute keuze voor geavanceerde communicatietechnologieën, heeft de LEADER-groep Western Isles, DOOR NINO PATERNO [*]
Skye & Lochalsh het creëren van 200 telewerkbanen vergemakkelijkt in de Hebriden, ten noordwesten van Schotland. De verspreiding van deze technologieën wordt ook gunstig onthaald bij de "traditionele" economische actoren: landbouwers, vissers, ambachtslieden en touroperators. Ter gelegenheid van het LEADER-seminarie "Wijzigende tewerkstelling en nieuwe technologieën" (juni 1998), heeft een Italiaanse verslaggever dit "op de wereld aangesloten uiteinde van de wereld" bezocht.

“Graficus gevraagd voor multimedia-bedrijf in volle uitbreiding, gelegen in de Western Isles in Schotland. Ons bedrijf heeft 17 werknemers. Onze activiteiten omvatten televisieproducties, diensten voor communicatietechnologie, grafische vormgeving en fotografie. Zich aanmelden bij ken@eolas.co.uk”.

Een werkaanbieding tussen een dertigtal andere in oktober 1998 op <http://www.hebrides.com>, de website van de Hebriden, die de titel van “grootste territoriale Internet-site ter wereld” voor zich opeist.

Vanuit een vliegtuig, zien de Hebriden-eilanden of Western Isles, in het uiterste noordwesten van Schotland, eruit als een immense groene weide, bezaaid met spiegelende watervlakken in een bijna bovennatuurlijke asymmetrie, van een adembenemende schoonheid. Hier hebben het eilandgevoel en het geografische isolement ervoor gezorgd dat het milieu en de originele lokale tradities bewaard zijn gebleven, als evenveel troeven die de eeuwenlange exodus beginnen te vertragen, en zelfs om te keren: steeds meer jongeren beslissen om op de eilanden te blijven, waar nu ook nieuwe inwijkelingen komen wonen, aangetrokken door het authentieke karakter van dit “uiteinde van de wereld”. En, voor sommigen, door de werkmogelijkheden die de geavanceerde communicatietechnologie biedt.

“Hier vindt men de grootste dichtheid van diploma’s in het Verenigd Koninkrijk, beweert Carola Bell, directrice van de LEADER-groep Western Isles, Skye & Lochalsh, maar het geografisch isolement van de eilanden vormde een grote belemmering voor de tewerkstelling. Telewerk leek ons een realistische oplossing voor dit probleem: we

konden dit aanbod van hooggequalificeerd personeel aanbieden aan ver verwijderde klanten, door gebruik te maken van de telecommunicatietechnologie in combinatie met de flexibele arbeidscultuur van de eilandbewoners.”

Donnie Morrison, vroeger commercieel agent voor een informaticabedrijf, maakt deel uit van diegenen die besloten zich te gaan vestigen op de eilanden: *“Ik was op zakenreis in Spanje in 1989. Tijdens een gesprek over draagbare computers, zei iemand dat binnen tien jaar vele beroepen vanuit het comfort van het eigen huis zouden kunnen worden uitgevoerd. Ik stond er aanvankelijk wat sceptisch tegenover, maar dan begon ik erover na te denken, en uiteindelijk was ik gewonnen voor de idee om terug te komen wonen in mijn streek, dat wil zeggen hier. Samen met mijn gezin ben ik in 1994 op het eiland Lewis komen wonen. Dat jaar werd ik belast met de leiding van het LEADER-onderzoek over de lokale mogelijkheden voor telewerk, de belangstelling van de bevolking voor deze formule, de beschikbare vakbekwaamheid, de potentiële markten, enz.”*

Deze studie-actie heeft geleid tot de oprichting van de ICT (“Western Isles Information and Communication Technology Advisory Service” / Adviesdienst voor de informatie- en communicatietechnologie voor de Hebriden) met de financiële hulp van het EFRO (Doelstelling 1), van de Raad van de Hebriden en het lokale ontwikkelingsagentschap Western Isles Enterprise dat LEADER sinds 1992 beheert. De leiding van de structuur werd toevertrouwd aan Donnie Morrison.

De ICT heeft een bestand met potentiële “telewerkers” kunnen opstellen: zo’n 500 personen (600 in 1998) – inwoners of personen die zich op de eilanden wilden vestigen – werden zo geteld en hun specialisaties werden gerepertorieerd. Aangezien ter plaatse geen enkel bedrijf bestond in de sector van het telewerk, heeft de ICT op het eiland Benbecula een vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, “Lasair”, opgericht, die de contracten met opdrachtgevers vanuit de hele wereld kan beheren.

Lasair

In 1995, kreeg Lasair een eerste aanvraag en kon het een groot contract in de wacht slepen met een Amerikaanse uitgever, gespecialiseerd in de indexerende en on-line uitgave van commerciële en economische publicaties. De tijdschriften worden op papier vanuit Californië per post opgestuurd en vervolgens door Lasair verdeeld over 35 telewerkers, waaronder 30 vrouwen, die de publicaties samenvatten, de verschillende artikels indexeren en aanpassen aan de specifieke vereisten voor de elektronische lay-out, en ze tenslotte op het Internet plaatsen. De volledige cyclus duurt tussen 5 en 10 dagen. Door de aard van de uit te voeren taken, leveren deze telewerkplaatsen een reële toegevoegde waarde op, die het gewoon invoeren van gegevens overstijgt en van de telewerkers kwaliteiten vergt op gebieden als redactie, herschrijven, herlezen, infografie, enz. *“Een contract waarmee we in 1996 geëxperimenteerd hebben met de Schotse gezondheidsdienst heeft ons doen inzien dat het zuiver ‘mechanisch’ invoeren van gegevens onrendabel is,*

Informatica voor iedereen:
opleiding op afstand

Eiland Lewis: een indruk van de rand van de wereld...

vanwege de sterke concurrentie van de derdewereldlanden", verklaart Donnie Morrison.

Talrijke nieuwe contracten werden sindsdien afgesloten, waaronder : het maken van samenvattingen van documenten, het indexeren en on-line publiceren van de uitgaven van de Criminologische Diensten van het Britse Ministerie van Binnenlandse Zaken; het op CD-ROM plaatsen van alle nummers van de "Scots Law Times", een Schots juridisch dagblad ; de omzetting in elektronische vorm (Internet, CD-ROM) van talrijke wetenschappelijke uitgaven van de prestigieuze Oxford University Press (tweejarig contract, afgesloten in januari 1997, dat een vijftigtal personen voltijds werk bezorgt). Zo coördineert Lasair de prestaties van een honderdtal zelfstandige telewerkers en zorgt het voor de kwaliteitscontrole. LEADER heeft ongeveer 35000 ECU geleverd om de telewerkers een gespecialiseerde opleiding te bezorgen. Doorheen de tijd zijn de vereisten om te kunnen deel uitmaken van deze "telewerkpool" geëvolueerd : correct Engels kunnen schrijven en wetenschappelijke of medische kennis zijn bijvoorbeeld belangrijker geworden dan de pure computerkennis; deze gespecialiseerde kennis kan worden verworven in het kader van opleidingen die aangepast zijn aan de specifieke vereisten van elk contract.

Virtuele Hebriden (<http://www.hebrides.com>)

Het succes van Lasair heeft tot navolging geleid en andere telematica-initiatieven zijn opgebloeid op de eilanden. Een daarvan is het bedrijf "Eolas", dat, met een LEADER-financiering van 43 000 ECU, de website "Virtual Hebrides" (<http://www.hebrides.com>) heeft

opgezet, een ware encyclopedie van de eilanden door de uiterst gediversifieerde informatie die men er vindt. Bovendien worden ook zeer concrete diensten aangeboden aan de gebruikers : werkaanbiedingen, reservaties voor toeristen, enz.

Na drie jaar van multimedia-activiteiten – Eolas beperkte zich voordien tot audiovisuele producties –, kan het bedrijf indrukwekkende resultaten voorleggen : 180 contracten voor telewerk, 18 voltijdse werknemers, 4 servers en een mirror server in Glasgow, een afdeling die gespecialiseerd is in het ontwerpen van software en het opbouwen van databanken, enz.

De ICT hield zich van zijn kant in 1998 bezig met de afwerking van zijn nieuwe paradepaard : een oproepcentrum, geïnstalleerd in een gebouw van 750 m² dat zich bevindt in het zakenpark van Stornoway. Kostprijs van de investering : 2 miljoen ECU. Nog voor de werken klaar waren, kon het centrum een contract afsluiten met een telefoonoperator; dit contract moet 70 banen opleveren en gedurende het eerste jaar een omzet bereiken van ongeveer een miljoen ECU. Het centrum zal ook de kantoren herbergen van de ICT voor een groter comfort en vooral een grotere efficiëntie van de geleverde diensten.

Verspreiding

Alastair Nicolson, verantwoordelijke voor de nieuwe technologie bij Skye & Lochalsh Enterprise, het ontwikkelingsagentschap voor de twee gelijknamige territoria, blijft realistisch : *"wat ons territorium zo sterk benadeelt, zijn de grote communicatieproblemen, zowel binnen de archipel als met het Schotse vasteland. Een verplaatsing voor het beroep vergt soms een hele dagreis met de auto : de wegen zijn zeer smal en vaak moet men verschillende*

Stornoway, hoofdplaats van de Hebriden-eilanden

overzetboten nemen. Telematica brengt ons dichterbij elkaar en verbindt ons ook met de wereld, zodat we definitief kunnen breken met het eeuwenlange isolement waaronder deze eilanden gebukt gingen”.

Vanuit deze gezichtshoek van het uit het isolement halen van het territorium, neemt de LEADER-groep deel aan de verspreiding van de informatietechnologie over de eilanden. Zo worden de geïsoleerde dorpen geleidelijk aan uitgerust met telematicacentra. In Port of Ness, op het noordelijke uiteinde van het eiland Lewis, zorgt een multimediaal met tien computers ervoor, dat alle inwoners toegang krijgen tot alle mogelijkheden die de communicatietechnologie biedt, van de meest ludieke tot de meest pedagogische: Lewis Castle College, een antenne van de Highlands & Islands University, heeft een programma opgesteld voor tele-opleiding, en een videoconferentiesysteem zorgt ervoor dat de eilandbewoners de cursussen van de universiteit kunnen volgen of on-line de bibliotheek kunnen raadplegen van dit tele-opleidingsnetwerk dat een twaalftal instellingen voor hoger onderwijs groepeerde. Dankzij deze uitrusting kan bovendien de raad van bestuur van de LEADER-groep regelmatig bijeenkomen zonder lange en moeilijke verplaatsingen doorheen de archipel.

“Niet zo lang geleden waren dergelijke diensten gewoon ondenkbaar in deze gemeenten”, merkt Carola Bell op. “Aanvankelijk hadden we geen enkel idee van de weerslag die de telematica zou hebben op de mensen. Toen LEADER I van start ging, hebben we moeten kampen met het wantrouwen dat zo eigen is aan de mentaliteit van eilandbewoners. We hebben onze actie dan ook aanvankelijk gericht op de promotie van de lokale cultuur. Zo was de eerste doelstelling van het tele-onderwijsnet de promotie van het Gaelic, dat tien jaar geleden nog met uitsterven bedreigd was en nu wordt gesproken, gelezen en geschreven door 70% van de bevolking. Deze promotie van de Schotse taal heeft geleid tot het realiseren van culturele producten in het Gaelic. Stilaan hebben we onze steun meer gericht op de modernisering van de traditionele productieve activiteiten: de kleinschalige landbouw,

de schapenteelt, de transformatie van visserijproducten, het weven van tweed en het toerisme. En het telewerk vindt hier een vruchtbare bodem. De invoering ervan wordt vergemakkelijkt door het feit dat het uitvoeren van meerdere activiteiten op de eilanden een sterke traditie heeft. De ontwikkeling ervan vergt voornamelijk een assistentie voor de opleiding, die wij aanpassen aan de specifieke vereisten van elk project. Verderop in de keten, kunnen de elektronische handel in lokale producten en de telereservatie voor de onthaalstructuren rekenen op de gunst van de ambachtslieden en de touroperators, die zeer op hun onafhankelijkheid zijn gesteld en het altijd al gewoon geweest zijn om zichzelf uit de slag te trekken.”

De belangstelling voor de nieuwe technologie overstijgt in ruime mate de kring van de telewerkers. Alle “traditionele” economische actoren – landbouwers, vissers, hoteluitbaters, ambachtslieden – delen dezelfde mening. “De communicatietechnologie kan zeer nuttig zijn voor de ambachtslieden, voor de productie, de commercialisering, de vernieuwing...”, bevestigen Anne Campbell en Margaret McKay, twee weefsters van het eiland Harris waar het befaamde gelijknamige tweed wordt gemaakt. Twee kunstpottenbakkers, Alex en Sue Blair, stemmen in: “toegepast op onze sector, kunnen deze technologieën bijkomende banen creëren”. John, bediende bij het arbeidsbureau van Stornoway, twijfelt ook geen seconde: “de grote uitdaging is, het vergemakkelijken van de toegang tot de arbeidsmarkt voor de jongeren. Alles wat hiertoe kan bijdragen, door het wegwerken van de afstanden of de modernisering van de productieprocessen, is van fundamentele strategische waarde. Alle beschikbare steunmiddelen en bronnen, inclusief LEADER, moeten naar dit doel toewerken.”

De strategie die bestaat in het valoriseren van de natuurlijke, culturele en menselijke middelen van een territorium, door te steunen op de beschikbare financiële en technologische middelen, is reeds in een vergevorderde staat in de Hebriden. Ze komt reeds tot uiting in het creëren van honderden banen. Voor wat betreft het optimaal gebruik van de informatie- en communicatietechnologie, beschikken de plattelandsteritoria nu over een model, ginds, ver weg, op dit archipel in een uithoek van Europa. <

(*) Journalist en verantwoordelijke voor het maandblad “La Freccia Verde” (De Groene Pijl), economisch, sociaal en cultureel tijdschrift voor lokale ontwikkeling in Sicilië.
Web : www.stepim.it/STEPIM/lafrecciaverde

LEADER WESTERN ISLES, SKYE & LOCHALSH

Oppervlakte van het territorium : 5 600km² (Western Isles : 2 901km²)
Bevolking : 41 000 inwoners (Western Isles : 31 456 inw.)
Financiering LEADER II : 7 500 000 ECU
EU : 3 125 000 ECU – **Andere overheidsfondsen :** 3 125 000 ECU
Privé : 1 250 000 ECU

Western Isles, Skye & Lochalsh LEADER Programme

3 Harbour View
Cromwell Street Quay
UK-Stornoway (Isle of Lewis)
HS1 2DF (Scotland)
Tel : +44 1851 703 703
Fax : +44 1851 704 130
E-mail : wisleader@sol.co.uk
Web : www.hebrides.com/leader/index.htm

Rural Europe: nieuwe on-line diensten beschikbaar

Sinds meer dan een jaar reeds is de databank met de adressen van alle LEADER-begunstigden (919 vermeldingen) beschikbaar op de Internet-site Rural Europe. De gegevens worden maandelijks bijgewerkt.

Vanuit deze lijst zijn beschikbaar, voor zover de informatie werd doorgegeven aan het Europees LEADER-observatorium:

- > de beschrijving van 360 LEADER-territoria (november 1998) inclusief gegevens over demografie, economie, structuur van de lokale actiegroep, het ontwikkelingsproject en het budget;
- > de voorstelling van verwezenlijkte acties door de lokale actiegroepen – dit zijn korte samenvattingen van het

project, gerepertorieerd per generiek thema en geïndexeerd m.b.v. de meertalige thesaurus voor de plattelandsontwikkeling "RURALVOC";

- > de voorstellen voor grensoverschrijdende samenwerking – wie projecten wil voorstellen kan zijn actievoorstellen indienen via een on-line formulier.

Het maandelijks informatiebulletin INFO-LEADER is overigens integraal te downloaden en te lezen (met behulp van het programma "Acrobat"); en gedurende de laatste twaalf maanden hebben meer dan 40 000 personen uit de hele wereld de site Rural Europe geraadpleegd.

Contact : Europees LEADER-observatorium a/s Katalin Kolosy / Franco Perretta

LEADER-seminars

Het Europees LEADER-observatorium organiseert tegen april 1999 een reeks van 3 seminars. Elk van deze bijeenkomsten gaat door in een zone waar de LAG ervaring heeft met het behandelde thema. Het definitieve programma, de gebruikte talen en de plaats worden bekendgemaakt 2 maanden voor de datum waarop de activiteit plaatsvindt.

Contact : Europees LEADER-observatorium, Eenheid "Organisatie".

- > **"Privé-financiering, een levensbelangrijke bron"**

Datums : 27-31 januari 1999. Talen : Spaans/Grieks/Frans. Plaats : LEADER-zone Moncayo (Aragon, Spanje).

- > **"Onderzoek & Ontwikkeling op het platteland"**

Datums : 6-10 maart 1999. Talen : Engels/Duits/Frans. Plaats : Nederland (exacte plaats nog te bepalen).

- > **"Het gezin als klant, een marktsegment voor het plattelandstoerisme"**

Datums : 24-28 maart 1999. Talen : Duits/Engels/Portugees. Plaats : LEADER-zone Pillersee (Tirol, Oostenrijk).

LEADER Magazine, een publicatie die zeer op prijs wordt gesteld

882 personen onder de Engelstalige, Franstalige, Duitstalige, Spaanstalige, Italiaanssprekende en Lusitaanssprekende personen die werden ondervraagd in 1997-98 hebben geantwoord op een in het Magazine gevoegde vragenlijst. In grote lijnen ging het erom, verschillende elementen en rubrieken te quoteren en/of te ordenen, en eventueel commentaren of verwachtingen, enz. te formuleren. De verwerking van de 882 naar het Europees LEADER-observatorium teruggestuurde vragenlijsten heeft onder andere de volgende besluiten opgeleverd:

> Nut

In het algemeen vinden de lezers van LEADER Magazine deze publicatie "nuttig" tot "zeer nuttig", waarbij zij aan dit element een gemiddelde score van 2,4 op 3 toekennen. Als nuttige kenmerken van het Magazine, vernoemen de lezers, in volgorde van belangrijkheid: 1) een referentiepublicatie voor LEADER; 2) een referentiepublicatie voor de plattelandsontwikkeling in Europa; 3) een informatiewerktuig over de activiteiten van het LEADER-netwerk; 4) een informatiewerktuig over de Europese Unie; 5) een PR-werktuig; 6) een verbindingswerktuig tussen de groep en haar partners.

> Inhoud

Gevraagd naar het belang dat zij hechten aan de inhoud van de verschillende rubrieken van het Magazine, antwoorden de lezers, in volgorde van voorkeur (3: zeer interessant; 2: interessant; 1: redelijk interessant; 0: niet interessant): 1) Reportages "te velde": 2,44 punten; 2) "LEADER in actie": 2,41; 3) "In de schijnwerper": 2,33; 4) Thematische artikels, geschreven door "experten": 2,33; 5) "LEADER in het netwerk": 2,4; 6) Interview: 1,84.

> Presentatie

In het algemeen vinden de lezers van LEADER Magazine de grafische lay-out goed tot zeer goed; de gemiddelde score bedraagt 2,44 punten op 3. Ook de redactionele stijl wordt goed tot zeer goed bevonden (2,14 punten/3), net als de kwaliteit van de vertaling (2,52 punten/3).

> Verspreiding

De grote meerderheid van de lezers (84%) verspreiden het Magazine in hun omgeving ("altijd": 41,9%; "soms": 42,1%).

We stellen vast dat 1 exemplaar van LEADER Magazine gemiddeld door 13,3 personen wordt gelezen. Dat betekent dat de potentiële lezersschare van LEADER Magazine op meer dan 100 000 personen mag worden geschat. Alle commentaren en suggesties van de lezers m.b.t. LEADER Magazine zijn altijd welkom.

INLICHTINGEN:

EUROPEES
OBSERVATORIUM LEADER
Sint-Pieterssteenweg 260
B-1040 Brussel
Tel: +32.2.736 49 60
Fax: +32.2.736 04 34

E-Mail:

leader@aaidl.be

World Wide Web:

<http://www.rural-europe.aaidl.be>

"Rural Europe":

LEADER on-line in 6 talen

Publicaties als het LEADER Magazine, INFO-LEADER, de technische dossiers, enz., het activiteitenprogramma, de bijgewerkte lijst van de erkende LEADER-begunstigden en verschillende databanken kunnen on-line op Internet worden geraadpleegd in 6 talen (Frans, Engels, Duits, Spaans, Italiaans en Portugees). Bovendien zijn er allerlei forums geopend.

Naam: LEADER

("Liaison entre Actions de Développement de l'Economie Rurale")

Soort programma: Initiatief van de Europese Unie

Betrokken gebieden: regio's onder Doelstelling 1 (met ontwikkelingsachterstand), regio's onder Doelstelling 5b (kwetsbare plattelandsgebieden) en regio's onder Doelstelling 6 (noordelijke gebieden met een zeer lage bevolkingsdichtheid) van de Europese Unie. 10% van het budget voor 5b-regio's mag echter toegekend worden aan aangrenzende regio's die niet in aanmerking komen.

Doel: LEADER II is in het verlengde van LEADER I (1991-1994) gericht op:

- > het aanmoedigen van lokale ontwikkelingsinitiatieven die tot voorbeeld kunnen dienen;
- > het geven van ondersteuning aan vernieuwende, overtuigende en overdraagbare campagnes die tonen welke nieuwe wegen de plattelandsonwikkeling kan inslaan;
- > uitbreiding van de uitwisseling van ervaringen en de kennisoverdracht;
- > het steunen van internationale samenwerkingsprojecten afkomstig van de lokale betrokkenen, die uitdrukking geven aan hun solidariteit.

Begunstigden: LEADER II geeft financiële steun aan twee categorieën begunstigden:

- > in de eerste plaats aan de "lokale actiegroepen" bestaande uit overheids- en privévertegenwoordigers, die samen een strategie en innovatieve maatregelen opzetten voor de lokale ontwikkeling van een plattelandsgebied (minder dan 100 000 inwoners);
- > voor het overige aan gezamenlijke overheids- of privébetrokkenen uit het landelijk milieu (lokale verbanden, advieskamers, coöperaties, verenigingen, enz.), op voorwaarde dat het doel van hun actie past binnen de lokale ontwikkeling van hun gebied.

Soorten maatregelen: verwerving van vaardigheden op het gebied van plattelandsonwikkeling, programma's voor vernieuwing op het platteland (beroepsopleidingen, plattelandstoerisme, steun aan kleine ondernemingen, opwaardering van de land- en bosbouwproductie en van de lokale visvangst, verbetering van het milieu en de leefomgeving, enz.) en internationale samenwerking.

De verschillende onderdelen van LEADER II zijn verbonden door een "Europees netwerk voor plattelandsonwikkeling" dat een brede verspreiding (seminars, uitwisselingen, publicaties) van de innovatieve acties voor het platteland mogelijk maakt en de internationale samenwerking vereenvoudigt. Dit netwerk wordt geleid door het "Europees LEADER-Observatorium".

Duur van het programma: 6 jaar (1994-1999)

Bedrag van de EU-steun: ongeveer 1 755 miljoen ECU (waarvan meer dan 1 000 miljoen voor de regio's onder Doelstelling 1) uit de drie Structuurfondsen.

**Europees
Observatorium LEADER**

**Europese Commissie
DG VI Landbouw**

LEADER magazine is het kwartaalblad van het programma voor plattelandsonwikkeling LEADER II. **LEADER II** ("Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale") is een EU-Initiatief dat uitgaat van de Europese Commissie en dat wordt gecoördineerd door het Directoraat-Generaal voor de Landbouw (eenheid VI-F.1.1). De inhoud van LEADER Magazine drukt niet noodzakelijkerwijs de mening van de instellingen van de Europese Unie uit. **Redactieleiding:** A.E.I.D.L./Europees Observatorium LEADER - **Verantwoordelijke uitgever:** William Van Dingenen, A.E.I.D.L., Sint-Pieterssteenweg 260, B-1040 Brussel **Samenstelling:** Jean-Luc Janot - **Werken mee aan dit nummer:** Yves Champetier, Malaquías Jiménez Ramírez, Katalin Kolosy, Werner Kräutler, Monica O'Malley, Nino Paterno, Gérard Valenduc, Patricia Vendramin - **Foto's:** LEADER-groepen, EOLAS, Ramy Leon Lorenzo, Jo Strobel, Conseil Général des Deux-Sèvres **Omslagfoto:** EOLAS - **Productiecoördinatie:** Christine Charlier - **Lay-out:** Kaligram - Gedrukt in België op chloorvrij papier - **LEADER magazine** verschijnt in de elf talen van de Europese Unie in een oplage van 30 000 exemplaren. **Inlichtingen:** LEADER magazine, A.E.I.D.L., Sint-Pieterssteenweg 260, B-1040 Brussel Tel: +32 2 736 49 60 - Fax: +32 2 736 04 34 - E-mail: leader@aeidl.be - WWW: <http://www.rural-europe.aeidl.be>